
Nacionalne manjine u demokratskim društvima*

STJEPAN MESIĆ**

Poštovani sudionici ovoga znanstvenog skupa,
Gospođe i gospodo,

Zadovoljstvo mi je što sam vam se danas mogao pridružiti na otvorenju ovog, 12. po redu znanstvenog skupa "Nacionalne manjine u demokratskim društvima". Dopustite mi posebno zaželjeti dobrodošlicu u Hrvatsku sudionicima iz inozemstva i zaželjeti vam ugodan boravak u ovom lijepom goranskom kraju.

Održavanje ovoga skupa u Gorskom kotaru svakako nije slučajno. Već činjenica da ovdje već gotovo pola tisućljeća zajedno žive Hrvati i Srbi ima svoju simboličnost.

Ako se tome pridoda da tijekom posljednjeg rata u Republici Hrvatskoj ovdje nije bilo međunacionalnih sukoba, da su Hrvati i Srbi ovoga kraja uspjeli naći model zajedničkoga života, onda je simbolika ovoga prostora kao mjesto ljudskoga zajedništva bez obzira na razlike još veća.

Njoj pridonosi i činjenica da je ovo područje granično s Republikom Slovenijom i da su ovdje dodiri stanovnika dviju susjednih država stalni i prijateljski, pa i sada kada odnose između Slovenije i Hrvatske opterećuje granično pitanje.

Tijekom proteklih jedanaest godina ovdje se vrlo poticajno razgovaralo o raznim temama vezanim za položaj i prava nacionalnih manjina, ne samo u Hrvatskoj, nego i zemljama jugoistočne Europe, pa i Europe u cjelini.

O tome svjedoče i do sada tiskani zbornici radova s tih skupova. Nema sumnje da će i ove godine ovaj skup biti važno mjesto znanstvenog propitivanja i rasprava o različitim vidicima ostvarivanja manjinskih prava.

*

Govor predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića na otvaranju znanstvenog skupa "Nacionalne manjine u demokratskim društvima" koji je pod njegovim visokim pokroviteljstvom održan u Begovom Razdolu od 28. do 31. svibnja 2009.

**

Predsjednik Republike Hrvatske.

Ujedno, ovo je mjesto gdje i ljudi koji se u svakodnevnom životu bave rješavanjem raznih pitanja vezanih za manjinsku problematiku mogu naći poticaje za nova rješenja.

Ovogodišnji skup bavit će se četirima temama: Ustavna demokracija i zaštita manjina, Raspad SFRJ i manjinsko pitanje, Kultura mira na Balkanu i Manjinske političke stranke. Već na prvi pogled jasno je da su te teme međusobno povezane. Osobito je važno istaknuti povijesni aspekt razmatranja ovih pitanja.

Bez razumijevanja geneze međunacionalnih problema i sukoba, koji su se na tragičan način ponavljali kroz cijelo prošlo stoljeće, ne može se na pravi način rješavati pitanje pravnog položaja i ostvarivanja prava nacionalnih manjina u ovom dijelu Europe.

Jednako je tako važno za sveobuhvatno sagledavanje ove teme sudjelovanje stručnjaka iz susjednih zemalja. Tako, može se reći, dobivamo mogućnost višestranog uvida na ista pitanja, što bi trebalo pomoći da se dođe do spoznaja koje pojedinim državama mogu omogućiti bolje praktično rješavanje svih pitanja vezanih za položaj nacionalnih manjina. U konačnici, to znači utjecati na to da ljudi žive mirno i sigurno te da imaju životnu perspektivu. A to, uvjeren sam, i jest krajnja svrha ovakvih skupova.

Tema ovoga skupa je "Nacionalne manjine u demokratskim društvima". Iako velikom broju suvremenih država pripada pridjev "demokratske", one ipak na različite načine rješavaju pitanje zaštite nacionalnih manjina, a neke ga, nažalost, uopće ne rješavaju.

Kao što je poznato, Republika Hrvatska u izvorišnim osnovama svoga Ustava jamči pripadnicima nacionalnih manjina "ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN i zemalja slobodnoga svijeta." Slijedom tih ustavnih odredbi i međunarodnih konvencija, ali i poučena povijesnim iskustvom, Republika Hrvatska je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina vrlo široko zajamčila manjinska prava. Dakako, to nije riješilo sve probleme, ali je maksimalno otvorilo mogućnost za njihovo uspješnije rješavanje.

Mnogo puta sam isticao činjenicu da nacionalne manjine mogu i trebaju biti prednost za suvremene demokratske države. Nema sumnje da će svaka nacionalna manjina kojoj su pravno i stvarno optimalno zajamčena prava zemlju u kojoj živi doživjeti kao svoju domovinu, kao zemlju koja prihvaća i cijeni njezine posebnosti.

Državna politika, prije svega prosvjetna i kulturna, tome treba da idu na ruku. Također, i djelovanje manjinskih političkih stranaka može biti od velike koristi ako ide za tim da se pomogne integraciji nacionalne manjine u ukupni društveno-politički sustav pojedine države. Nema sumnje da svaka nacionalna manjina koja ima takav tretman zna to na pravi način uzvratiti punim doprinosom razvoju svoje domovine.

Uz to, pripadnici nacionalnih manjina u velikoj mjeri pridonose suradnji između svoje domovine i matične države naroda kojemu pripadaju. Za Republiku Hrvatsku, koja ima velik broj nacionalnih manjina, to već jest, a bez

sumnje može biti od još većeg značenja. Stoga želim istaknuti da cilj naše politike prema nacionalnim manjinama nije asimilacija nego njihova puna integracija u društveni život i očuvanje njihova kulturnog identiteta.

Drugim riječima, svatko ima pravo slobodno izraziti svoju nacionalnu odnosno etničku pripadnost i ostvariti prava koja mu pripadaju, uživajući mogućnost svekolikog razvoja i napretka.

Dopustite mi ovom prigodom, uz ostalo i zbog spomenute važnosti i simbolike Gorskog kotara, naglasiti potrebu daljeg rješavanja problema povratka svih izbjeglih građana srpske nacionalnosti koji se žele vratiti svojim domovima.

Neupitna je opredijeljenost Hrvatske da svim svojim državljanima koji to žele omogućiti povratak. Ali prošlo je već dosta godina od rata i proces povratka i obnove kuća u svojoj je završnoj fazi. Baš zato potrebno je tome obratiti posebnu pažnju! Smatram da, unatoč potrebi da se u ovoj krizi štedi, nije trebalo u rebalansu proračuna smanjiti stavku predviđenu za financiranje povratka i obnovu.

O tome u budućnosti valja voditi više računa, kao i o tome da se na područjima povratka i obnove održe, a kada kriza prođe, i povećaju razvojna ulaganja i omogućiti što veća poduzetnička aktivnost, kako bi se ljudima otvorila sigurnija perspektiva i omogućio bolji životni standard.

Uz ostalo, to će utjecati da se popravi demografska slika tih krajeva, koji redovito ne oskudijevaju prirodnim resursima za uspješan razvoj, ali oskudijevaju ljudima. A to treba promijeniti! Dopustite mi na kraju zahvaliti organizatorima, koji su mi uputili poziv da sudjelujem na otvorenju ovoga skupa, zaželjeti vam svima ugodan boravak ovdje i uspješan rad.

Hvala!